

MUZEUL JUDEȚEAN DE
ISTORIE BRAȘOV

DORINA NEGULICI

MUZEUL NAȚIONAL BRUKENTHAL
MUZEUL DE ISTORIE SIBIU

NICUȘOR DĂNUȚ IVĂNUȘ

*Reședințe ale Casei Regale de România
în colecția de fotografii Emil Fischer*

**ATELIER PENTRU:
FOTOGRAFII DE ARTĂ.**
Tablouri mărite după orice fotografie până la
mărimea naturală.
Fotografarea se face în orice timp.

Emil Fischer

**MUZEUL JUDEȚEAN
DE ISTORIE BRAȘOV**

Str. N. Bălcescu nr. 67

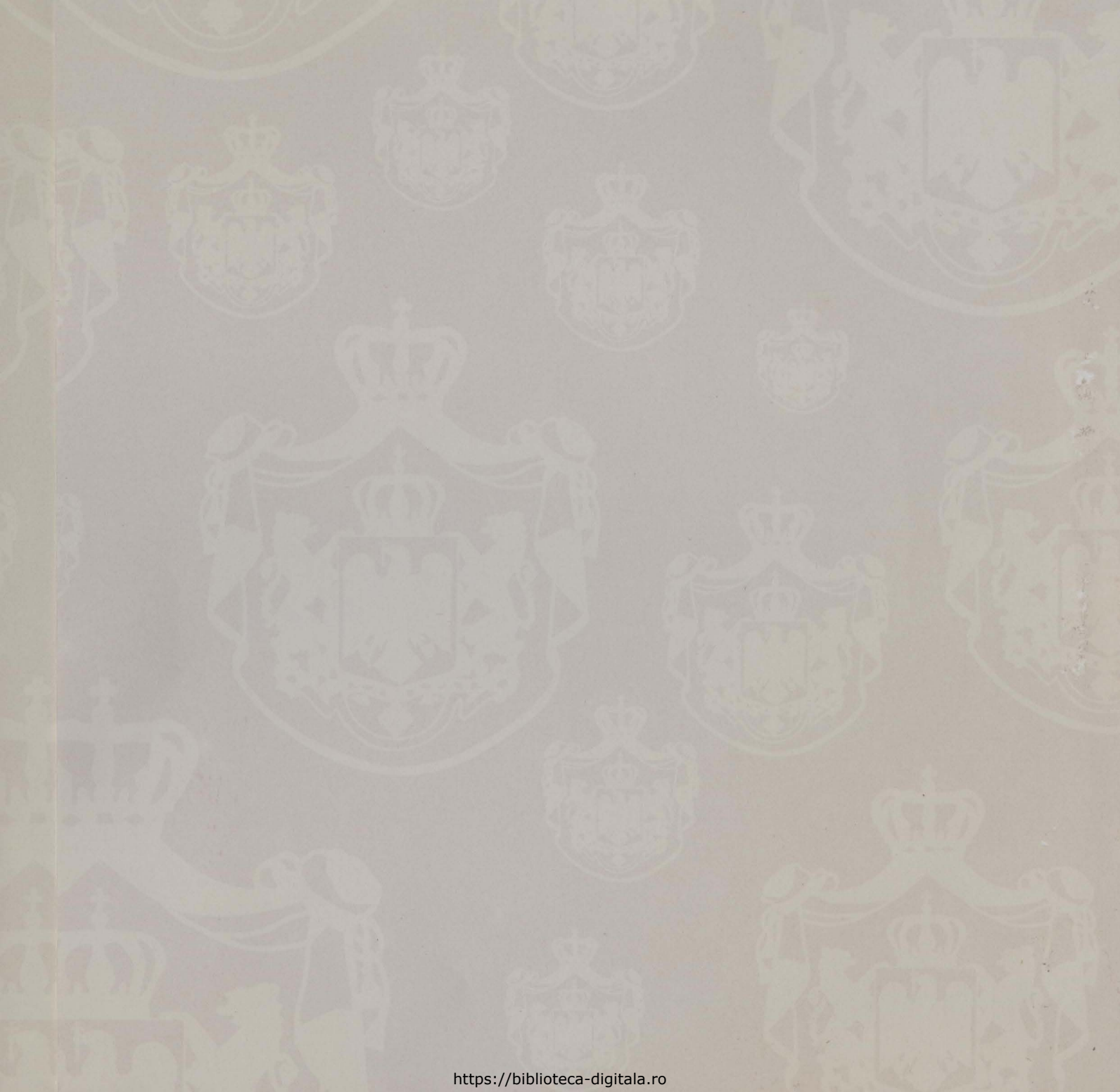
Telefax. +4-0268-472 350

E-mail: office@istoriebv.ro

www.istoriebv.ro

MUZEUL NAȚIONAL BRUKENTHAL
MUZEUL DE ISTORIE SIBIU

NICUȘOR DĂNUȚ IVĂNUȘ

MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE
BRAȘOV

DORINA NEGULICI

*Reședințe ale Casei Regale de România
în colecția de fotografii Emil Fischer*

Ediție bilingvă

*Residenzen Der Rumänischen Könige
In Der Emil Fischer Sammlung*

Zweisprachige Ausgabe

RESTITUIRI II

editura
ECRAD
magazin

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IVĂNUȘ, NICUȘOR DĂNUȚ**

**Reședințe ale Casei Regale de România
în colecția de fotografii Emil Fischer / Nicușor Dănuț Ivănuș,
Dorina Negulici - Brașov: Ecran Magazin, 2007
ISBN 973-8281-59-2**

I. Negulici, Dorina

728.81(498):77

728.83(498):77

Tipărit la tipografia Ecran Magazin, Brașov, str. De Mijloc 104A.

Tel 0268/417944, e-mail: ecran2004@yahoo.com

www.ecran.ro

Studiu introductiv

Acest al doilea volum dedicat publicării în continuare a fotografiilor din colecția Emil Fischer, își propune să aducă în discuție partea din colecție care reprezintă reședințele regale, din mai multe motive. Mai întâi această categorie nu poate fi combinată cu altele nici tematic, nici din perspectiva rolului de document pe care îl are. Încercările de identificare la fața locului a materialului ne-a condus la concluzia că în cea mai mare parte a sa materialul este necunoscut, în special fotografiile realizate la castelele Peleş și Balcic. Din cele 49 fotografii realizate la Peleş, 22 nu au mai fost văzute și nici folosite, ele constituind adevărate documente pentru organizarea interioarelor înainte de anul 1911, când se fac ultimele reamenajări, atât în interior, prin adăugarea de spații și transformări aproape totale a încăperilor existente, cât și în exterior prin ridicarea de noi aripi și înălțarea turnului central.

Despre aceste aspecte, ale construirii, reconstruirii și decorării interioarelor la castelul Peleş, există o vastă bibliografie. De aceea nu ne vom opri asupra lor.

Interesant ni se pare însă faptul că Emil Fischer devine oficial fotograf al Curții Regale Române din anul 1920, ori multe din fotografiile privind reședința de la Peleş sunt anterioare acestui an. Probabil că abia după trecerea unor probe i s-a acordat privilegiul de a se afla între fotografi Curții Regale.

În revista „La grande Roumanie”, Album Edité à l’occasion des fêtes de l’union, Paris, 1929, alături de fotografiile semnate de Vesa, Richard, Julietta, Wide

Einleitende Studie

Dieser zweite Band, welcher der fortsetzenden Veröffentlichung der Bilder aus der Emil Fischer Sammlung gewidmet ist, nimmt sich vor, jenen Teil der Sammlung, der die königlichen Aufenthaltsorte darstellt, zu erörtern, und zwar aus mehreren Gründen. Erstens kann diese Kategorie mit keiner anderen kombiniert werden, weder thematisch, noch aus der Sicht der Rolle als Urkunde. Die Versuche der Ermittlung an Ort und Stelle haben zur Schlussfolgerung geführt, dass ihr größter Teil unbekannt ist, insbesondere die Aufnahmen beim Peles und Balcic Schloss. Aus den 49 Aufnahmen bei Peles, wurden 22 weder gesehen noch verwendet, so dass sie wahrhaftige Zeugnisse über die Gestaltung der Innenräume vor 1911 darstellen, als die letzten Umgestaltungen stattfinden, sowohl im Inneren, durch die Hinzufügung von Räumlichkeiten und fast vollständige Verwandlungen der bestehenden Räume, als im Äußeren, durch die Errichtung neuer Flügel und des zentralen Turmes.

Zu diesen Aspekten der Errichtung, des Umbaus und der Innenausstattung beim Peles Schloss ist eine umfangreiche Bibliografie verfügbar. Deshalb werden wir nicht darauf eingehen.

Was uns interessant vorkommt, ist die Tatsache, dass Emil Fischer ab 1920 anerkannter Fotograf des rumänischen Königshofes wird, wobei aber viele Aufnahmen zur Peles Residenz vor diesem Jahr gemacht wurden. Wahrscheinlich erwarb er das Recht, Fotograf des Königshofes zu werden, erst nach dem Bestehen einiger Proben.

In der Zeitschrift „La grande Roumanie”, Album Edité à l’occasion des fêtes de l’union, Paris, 1929, neben den Aufnahmen von Vesa, Richard, Julietta, Wide

World, Armaville apar o serie de fotografii: peisaje din munți, interioare țărănești, chiar un peisaj de la Balcic, sub semnătura lui Emil Fischer. Cu siguranță că multe dintre ele sunt anterioare anului 1920, așa cum sunt și o parte din fotografiile cu Peleşul.

Necunoscute sunt și fotografiile făcute la reședința Reginei Maria de la Balcic. Nu le-am găsit în nici un fond documentar, iar confruntarea la fața locului ne-a convins că ele sunt necunoscute.

Tot în fondul documentar se înscrie și seria de fotografii executate în casa sau casele de pe Calea Victoriei nr. 163 (acum situate în spatele sediului BCR de pe Calea Victoriei și se pot vedea trecând prin pasajul dintre corpurile băncii), care au aparținut Principesei Elisabeta, regină a Greciei.

Fotografiile cuprinse în volum prezintă un crâmpel din istoria familiei regale, istorie recentă dar cunoscută totuși destul de puțin.

Ce a însemnat pentru țară perioada celor 81 de ani de monarhie? Părerile sunt împărțite. Unii critică domnia Regelui Carol al II-lea, de care își aduc aminte mai ușor, alții o fac din necunoaștere, iar alții apreciază realizările celor patru regi ai României.

Pentru că nu este obiectul acestei cărți, nu vom intra în amănunte. Putem arăta doar că la venirea pe tron a lui Carol I, Bucureștiul era un oraș prăfuit sau plin de noroi (în funcție de starea vremii), pentru ca în timpul Regelui Ferdinand I să devină „Micul Paris”.

Balcicul și Branul arată multă modestie, iar Peleşul, mândria familiei regale, a fost și este o perlă a bunului gust.

Cartea se adresează tuturor celor care iubesc frumosul, dar vine și în sprijinul specialiștilor

World, Armaville erscheint eine Reihe von Aufnahmen: Berglandschaften, bäuerliche Innenräume, sogar eine Landschaft von Balcic, mit der Unterschrift von Emil Fischer. Sicherlich stammen viele davon vor dem Jahr 1920, sowie ein Teil der Peles Aufnahmen.

Unbekannt sind auch die Aufnahmen bei der Residenz der Königin Maria von Balcic. Wir haben dafür keine urkundliche Basis gefunden und die Bestätigung an Ort und Stelle hat uns davon überzeugt, dass sie unbekannt sind.

Ebenfalls zum urkundlichen Bestand zählt auch die Reihe von Aufnahmen im Haus oder in den Häusern auf der Calea Victoriei nr.163 (heutzutage hinter dem BCR Gebäude auf der Calea Victoriei, sichtbar, wenn man durch die Passage zwischen den Bankgebäuden geht), welche der Prinzessin Elisabeta, der Königin von Griechenland, gehört haben.

Die Aufnahmen aus diesem Band stellen ein Bruchstück aus der Geschichte der Königsfamilie dar, wobei diese Geschichte zwar frisch, aber ziemlich wenig bekannt ist.

Was bedeutete für das Land die 81 Monarchiejahre? Die Meinungen sind unterschiedlich. Manche kritisieren die Herrschaft des Königs Karl II., wobei sie sich an diese leichter erinnern, andere tun dies aus Unwissenheit und andere schätzen die Errungenschaften der vier Könige von Rumänien.

Weil dies nicht Gegenstand des vorliegenden Buches ist, werden wir nicht darauf näher eingehen. Wir können bloß darauf hinweisen, dass bei der Machtübernahme durch Karl I., Bukarest eine staubige oder schlammige Stadt war (je nach dem Wetter), wobei die Stadt sich zur Zeit des Königs Ferdinand I. zum „Kleinen Paris“ entwickelte.

Balcic und Bran zeigen viel Bescheidenheit, wobei Peles, der Stolz der königlichen Familie, eine Perle des guten Geschmacks war und bleibt.

interesați de amenajările interioare și de arhitectura acestor trei construcții. Vă invităm, deci, să mergem împreună, cu ajutorul imaginilor, prin curțile și încăperile castelelor regale, pe unde au trecut regii și reginele României.

Considerăm că, publicând aceste fotografii din fondul Emil Fischer o dată cu „restituirea” lor către marele public, punem în circuitul științific un fond documentar important pentru cercetătorii domeniului.

Das Buch wendet sich an alle Liebhaber des Schönen, aber soll auch als Hilfsmittel für die Fachleute dienen, die an den Innenausstattungen und der Architektur dieser drei Bauten interessiert sind. Wir laden Sie also ein, gemeinsam mittels der Aufnahmen die Höfe und Räumlichkeiten der königlichen Schlösser zu betreten, wo auch die Könige und Königinnen von Rumänien einst waren.

Wir vertreten die Meinung, dass wir durch die Veröffentlichung dieser Aufnahmen aus dem Emil Fischer Bestand samt deren „Rückgabe” an das große Publikum, einen wichtigen urkundlichen Bestand für die Forscher des Bereiches zugänglich machen.

Regele Carol I.
1839-1914

Regina Elisabeta
1843-1916

Regele Ferdinand I.
1865-1927

Regina Maria
1875-1938

Regele Carol II.
1893-1953

Regina Elena
1896-1982

Regele Mihai I.
1921

Regina Ana
1950

Castelul Peleş

Reședința regală de vară

Începem prezentarea cu fotografiile Peleşului pentru că această reședință este prima și cea mai veche construcție ca atare.

Locul construcției, pe o pajiște din apropierea râului Peleş, a fost ales de cuplul regal Carol I și Elisabeta, iar realizarea ei a fost încredințată inițial arhitecților vienezi Wilhelm von Doderer și Johannes Schulz și din 1882

arhitectului ceh Karel Liman. Se lucrează la această reședință în etape. În timpul războiului de independență, 1877-1878, lucrările au fost întrerupte. S-au reluat în primăvara anului 1879 și s-au finalizat în anul 1883, când, la 7 octombrie a avut loc inaugurarea oficială.

A treia etapă în care se lucrează intens și care v-a schimba aspectul construcției este cea dintre anii 1890-1914, care s-a desfășurat sub direcția arhitectului Karel Liman. Din această perioadă datează holul de onoare ridicat pe locul unei curți interioare, sala de arme, sala de consilii, sălile de recepție, sala de concerte și apartamentele pentru oaspeți la mansarde.

La sfârșitul acestor ultime lucrări, Carol I îl descria ca fiind „vesel și sobru, în stilul Renașterii germane”. În exterior era înconjurat de terase în stil italian, decorate cu fântâni și statui din piatră și marmură.

Regina Elisabeta, preocupată îndeaproape de amenajările interioare, îi scria mamei sale: „Este de o frumusețe izbitoare, (...) doar lemn foarte bogat sculptat; (...) covoare închise la culoare din belșug, iar în rest culori care se armonizează perfect; casa este mai mult decât foarte confortabilă și făcută să adăpostească o mulțime de musafiri veseli” (Gabriel Badea - Păun, „Carmen Sylva-uimitoarea Regină Elisabeta a României” p.133).

O adevărată reședință regală, castelul, inspirat din arhitectura în cărămidă și lemn specifică sudului Germaniei sau Elveției, face corp comun cu peisajul ce-l înconjoară, atât de maiestuos și cu o cromatică specială în toate anotimpurile anului. În interior, pe stilul Renașterii germane, s-au aplicat aproape toate stilurile artistice cunoscute: de la Renaștere italiană sau engleză, baroc și rococo, art-nouveau sau chippendale, pâna la stilul hispano-maur, conferind edificiului originalitate și valoare.

Piese de artă plastică decorativă și aplicată, provenind din epoci și ateliere diferite, acum adevărate colecții cu piese rare și valoroase colecție de arme, creează o atmosferă specifică „de o frumusețe izbitoare”.

Fotografiile executate în această reședință de Emil Fischer, deși alb-negru, pun foarte bine în evidență atât arhitectura, cât și atmosfera de epocă și după ele se pot reconstitui interioarele așa cum arătau la începutul secolului XX.

Das Schloss Peleş

Die königliche Sommerresidenz

Wir beginnen unsere Präsentation mit Aufnahmen einzelner Aspekte von Peleş, weil diese Residenz das erste und älteste Bauwerk in diesem Zusammenhang ist.

Der Standort des Bauwerkes, auf einer Wiese in der Nähe des Peleş Flusses, wurde vom königlichen Ehepaar Karl I. und Elisabeth gewählt, wobei dessen Errichtung ursprünglich den Wiener Architekten Wilhelm von Doderer und Johannes Schulz und ab 1882 dem tschechischen Architekten Karel Liman anvertraut wurde. An dieser Residenz wird stufenweise gearbeitet. Während des Unabhängigkeitskrieges, 1877-1878, wurden die Arbeiten unterbrochen. Diese wurden im Frühling des Jahres 1879 fortgesetzt und im Jahr 1883 beendet, als am 7. Oktober die offizielle Einweihung stattfand.

Die dritte Etappe, in der intensiv gearbeitet wird und welche das Aussehen des Gebäudes ändern wird, erstreckt sich über die Zeitspanne 1890-1914, unter der Aufsicht des Architekten Karel Liman. Aus dieser Zeitspanne stammen der Ehrengang, der anstelle eines früheren Innenhofes errichtet wurde, der Waffenraum, der Besprechungsraum, die Empfangsräume, der Konzertsaal und die Gästewohnungen in der Attika.

Am Ende dieser letzten Arbeiten beschrieb ihn Karl I als „fröhlich und ernst, im deutschen Renaissancestil“. Außen war er von italienischen Terrassen umgeben, verziert mit Brunnen und Statuen aus Stein und Marmor. Die Königin

Elisabeth, die sich mit Innenausstattungen näher beschäftigte, schrieb ihrer Mutter: „es hat eine verblüffende Schönheit, nur sehr üppiges, geschnitztes Holz, zahlreiche dunkelfarbene Teppiche und im Rest Farben, die vorzüglich aufeinander abgestimmt sind; das Haus ist mehr als äußerst gemütlich und ist für zahlreiche frohe Gäste gedacht“ (Gabriel Badea -Păun , „Carmen Sylva- Die erstaunliche Königin Elisabeth von Rumänien“ S. 133).

Das Schloss, eine regelrechte königliche Residenz, inspiriert aus der Ziegel- und Holzarchitektur, die für Süddeutschland oder die Schweiz typisch ist, passt so majestätisch und mit einer in allen Jahreszeiten besonderen Chromatik zu der umgebenden Landschaft. Im Inneren, zusätzlich zum Stil der deutschen Renaissance, wurden fast alle bekannten Kunstrichtungen überlagert: von der italienischen oder englischen Renaissance, Barock und Rokoko, Jugendstil oder Chippendale, bis hin zum spanisch-maurischen Stil, welche dem Bauwerk Originalität und Wert verleihen.

Die Gegenstände der dekorativen und angewandten bildenden Kunst, die aus unterschiedlichen Zeitaltern und Werkstätten stammen, heutzutage wahrhaftige Sammlungen mit seltenen Gegenständen und die wertvolle Waffensammlung schaffen eine spezifische Stimmung, „mit einer verblüffenden Schönheit“.

Emil Fischers Aufnahmen dieser Residenz, obwohl schwarz-weiß, heben sowohl die Architektur, als auch die spezifische Stimmung des Zeitalters sehr gut hervor und aufgrund dieser kann man die Innenräume zu Beginn des XX. Jahrhunderts nachvollziehen.

Aleea Carmen Sylva, până în anul 1911

Carmen Sylva Allee, bis im Jahre 1911

Vedere a castelului dinspre sud-vest, până în anul 1911

Schlossansicht von S-W, bis im Jahre 1911

Hotelul Palace în prim plan și Castelul Peleș profilat pe Bucegii
cu creste înzăpezite, 1913

Palace Hotel im Vordergrund und Umriss des Schlosses Peleș
mit den beschneiten Gipfeln des Bucegi, 1913

Castelul văzut dinspre sud, în anii 1913-1914

Schlossansicht vom Süden, in den Jahren 1913-1914

Vedere a Castelului dinspre est, înainte de anul 1914.

Schlossansicht vom Osten, vor 1914

Vedere dinspre est a Castelului, imagine dinaintea anului 1914

Schlossansicht vom Osten, vor 1914

Castelul văzut dinspre sud-est, după anul 1914

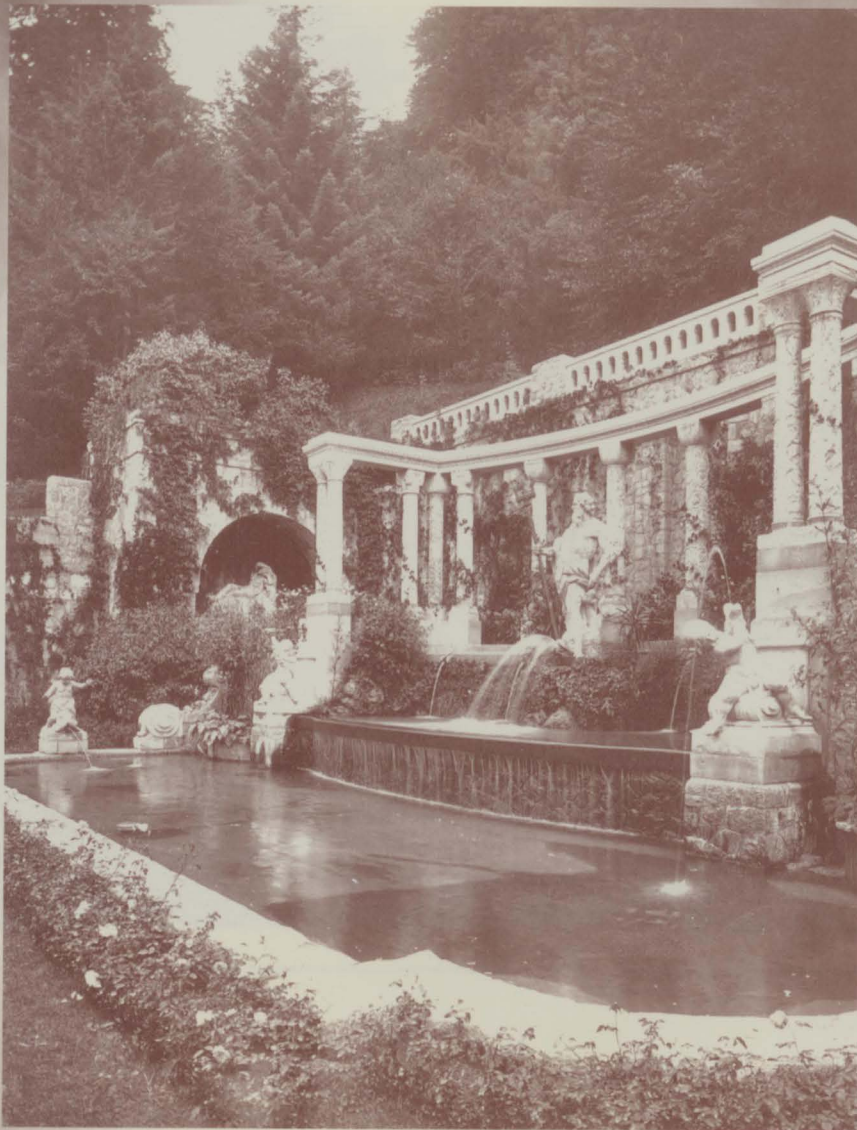
Schlossansicht von S-O, nach 1914

Terasa de nord după anul 1906

Nordterrasse nach 1906

Terasa de nord cu Fântâna lui Neptun.

Nordterrasse mit Neptun-Brunnen.

Terasa de est cu „Fântâna Albani“ după 1910

Osterrasse mit „Albani-Brunnen“ nach 1910

Terasa de est, cu busturi romane în nișele colonadei

Ostterasse mit römischen Büsten in den Nischen der Säulenreihe

Terasa de nord, vedere dinspre est, după anul 1910

Nordterrasse, Ostansicht, nach 1910

Curtea interioară a castelului înainte de lucrările din anul 1911

Innenhof des Schlosses vor den Arbeiten im Jahr 1911

Curtea interioară cu „Fântâna Steubel”, în perioada anilor 1911-1914

Innenhof mit dem Steubel-Brunnen, zwischen 1911-1914

Holul de onoare văzut dinspre scară, după anul 1911

Ehrenhalle, Treppenansicht, nach 1911

Coridorul de est al holului de onoare după anul 1911

Ostkorridor, nach 1911

Coridorul de vest al holului de onoare, cca. 1907-1910

Westkorridor der Ehrenhalle, ugf. 1907-1910

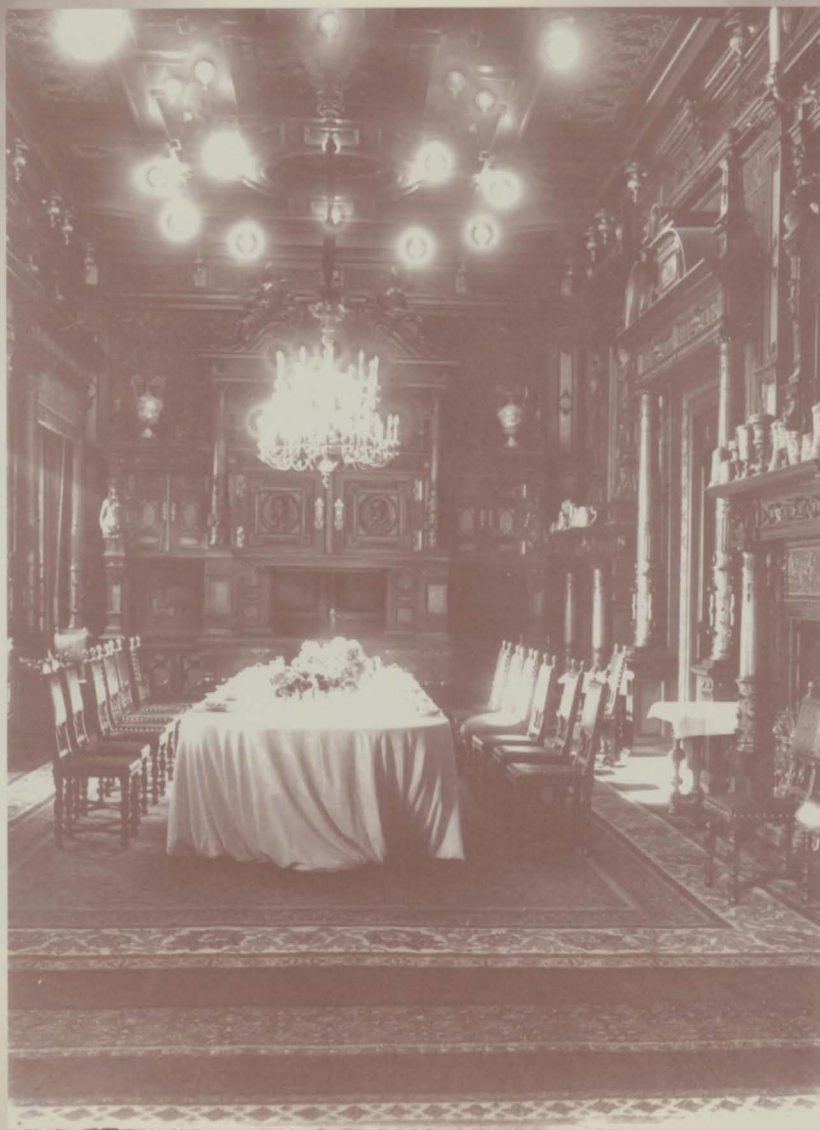
Cabinetul de lucru al Regelui, așa cum a fost aranjat inițial,
fotografie în jurul anului 1900
Arbeitszimmer des Königs, so wie es anfangs eingerichtet wurde,
Foto um das Jahr 1900

Galeria sălii de marmură, după anul 1906

Galerie des Marmorsaals, nach 1906

Sufrageria Castelului în perioada anilor 1903-1904

Speisezimmer des Schlosses zwischen 1903-1904

Sufrageria înainte de anul 1906

Speisezimmer vor 1906

Sala de concerte în jurul anului 1910

Konzertsaal um das Jahr 1910

Sala de biliard la 1900

Billiardsaal im Jahre 1900

Sala de biliard către anul 1909

Billiardsaal um 1909

Sala de șah la sfârșitul primului deceniu al sec. XX

Schachsaal zu Ende des ersten Jahrzehnts des 20. Jh.

Sala armelor orientale în anul 1909

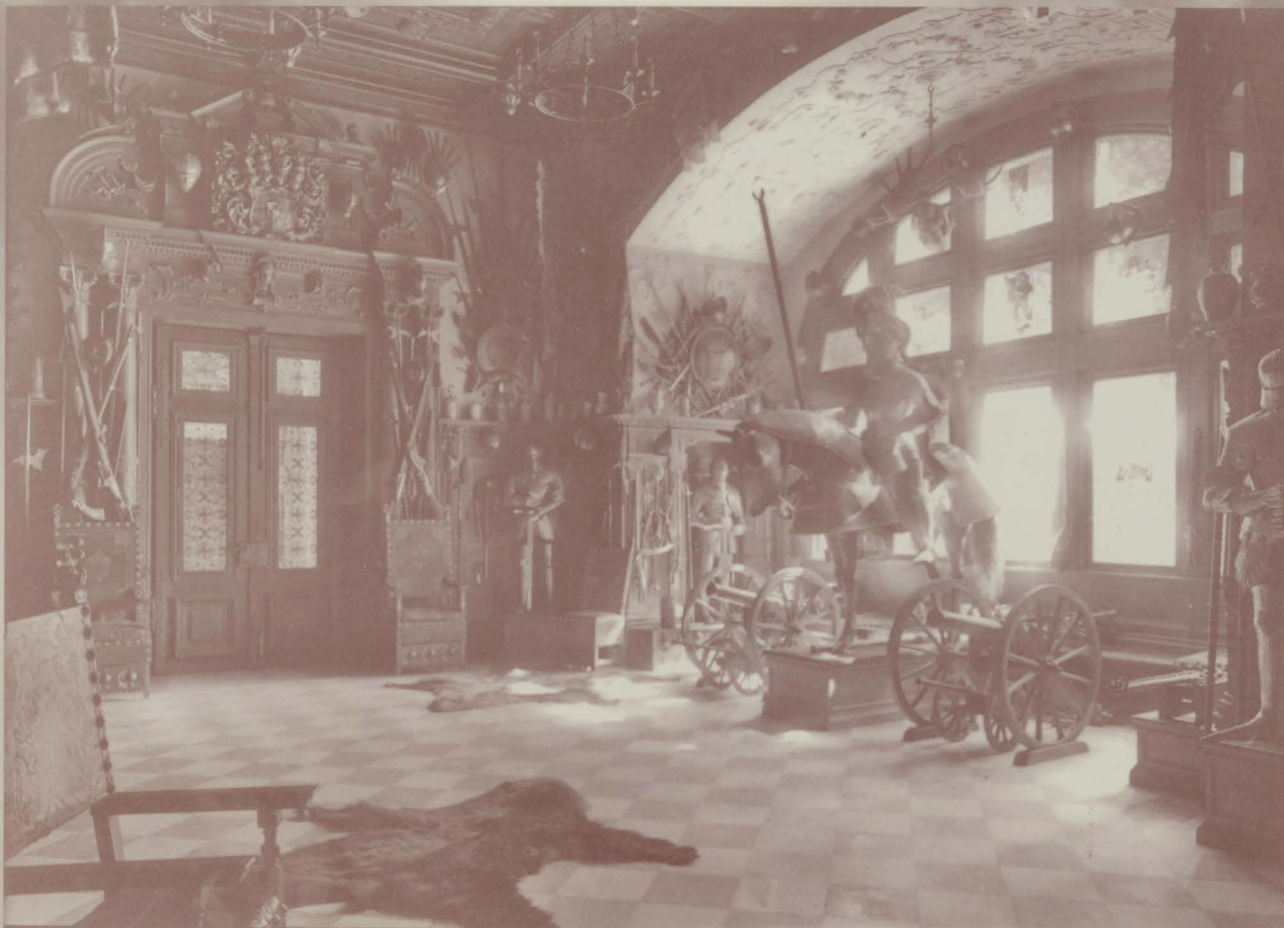
Billiardsaal um 1909

Sala armelor' orientale, (sala tezaurului), în jurul anului 1914

Saal der morgenländischen Waffen, (Schatzsaal), um das Jahr 1914

Sala de arme, imagine după anul 1911

Waffensaal, Bild nach 1911

Imagine din sala veche de muzică în perioada 1883-1911

Bild im alten Musiksaal in den Jahren 1883-1911

Vechea sală de muzică, imagine după anul 1911

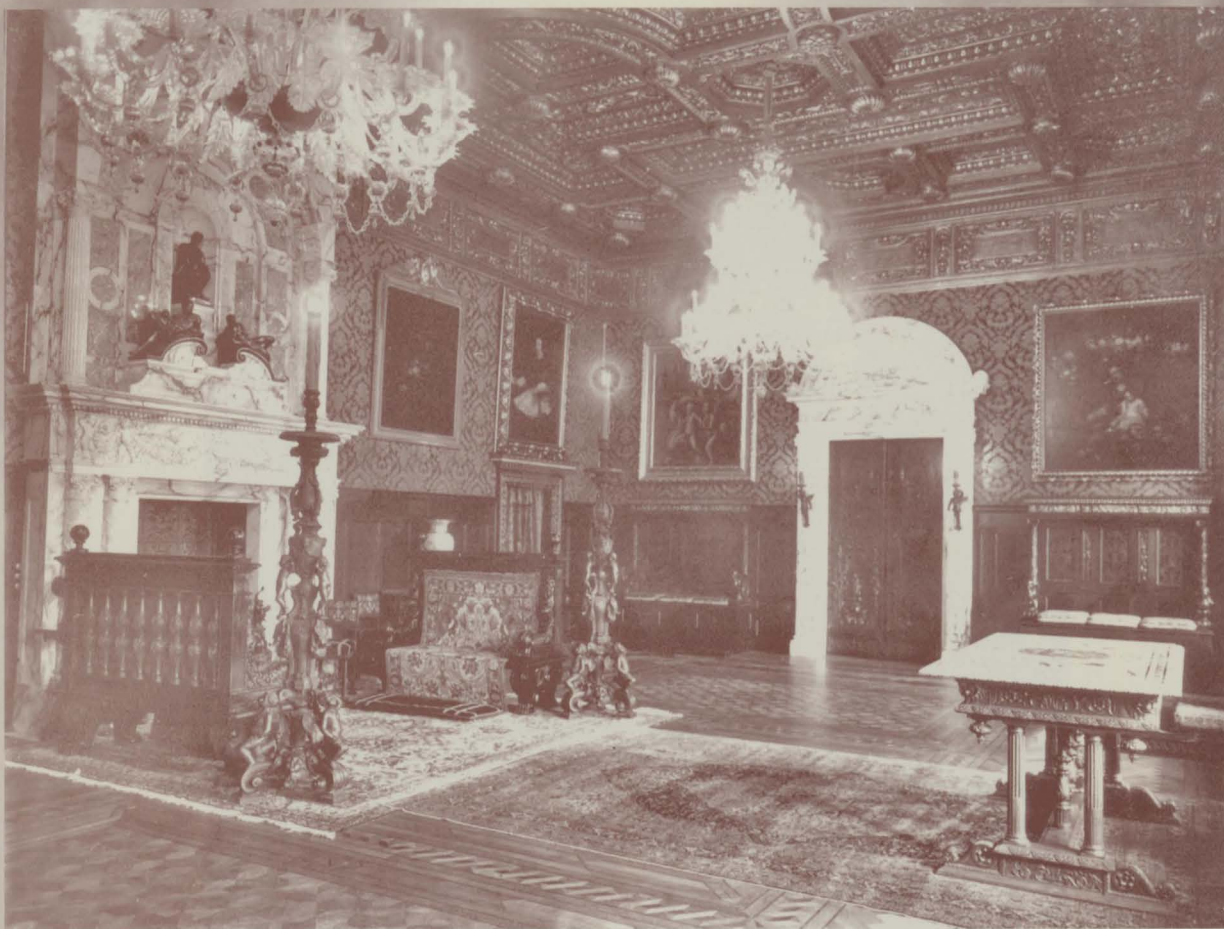
Alter Musiksaal, Bild nach 1911

Sala mică de muzică, după anul 1906 (a fost sala tezaurului)

Kleiner Musiksaal, nach 1906 (ehemaliger Schatzsaal)

Aspect din sala florentină în jurul anului 1907

Detailansicht aus dem Florentinersaal, um das Jahr 1907

Sala florentină după anul 1911

Florentinersaal, nach 1911

Terasa sălii florentine pe la 1910

Terrasse des Florentinersaals, 1910

Imagine a dormitorului regal, 1910-1911

Bild des königlichen Schlafzimmers, 1910-1911

Colț în dormitorul regal către 1910

Ecke im königlichen Schlafzimmer, um 1910

Imagine a dormitorului regal, 1910

Bild des königlichen Schlafzimmers, 1910

Salonul pentru mic dejun regal, anul 1900

Königlicher Frühstückssalon, 1900

Aspect al salonului pentru mic dejun, anul 1900

Detailansicht des Frühstücksalons, 1900

În sala coloanelor, în perioada 1906-1907

Im Säulensaal, in den Jahren 1906-1907

Sala maură după anul 1906

Mauretaniensaal, nach 1906

Salonul turcesc în anul 1914

Türkischer Salon im Jahre 1914

Apartamentul imperial, salonul mare, salonul mic
și dormitorul în jurul anului 1910

Kaiserliches Appartement, Großer Salon, Kleiner Salon
und Schlafzimmer, um 1910

Cabinetul de lucru al Reginei Elisabeta, la 1910

Arbeitszimmer der Königin Elisabeta, 1910

Atelierul de pictură al „artistei“ Carmen Sylva, 1910
Die Malwerkstatt der Künstlerin Carmen Sylva, 1910

Aspect din „El Dorado” lângă atelierul de pictură, cam în jurul anului 1906

Detailansicht des „El Dorado” neben der Malwerkstatt, ugf. 1906

Regele Carol I după anul 1910, admirându-și ctitoria de pe bancheta
terasei de nord

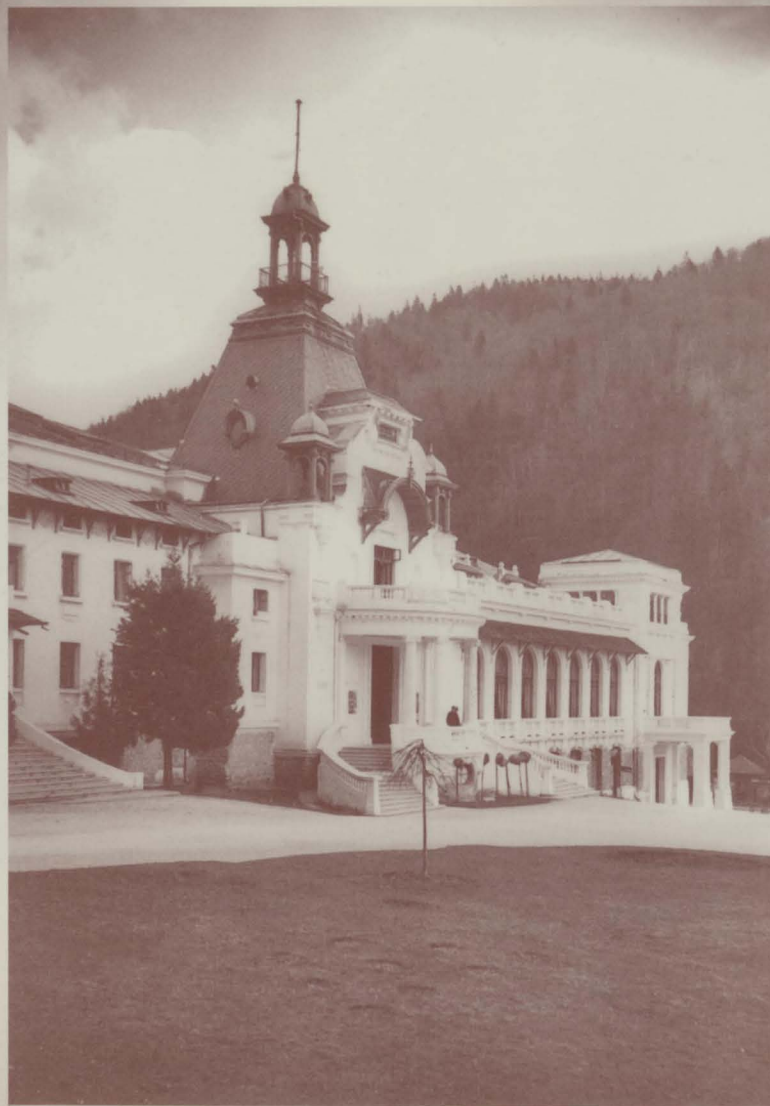
König Carol I nach 1910, bewundert sein Werk auf der Bank der Nordterrasse

Aspect din Curtea Economatului cu casa arhitectului, în jurul anului 1903

Detailansicht im Hof der Anlage „Economat“ mit dem Haus des Architekten, ugf. 1903

Vedere din față a cazinoului din Sinaia, în jurul anului 1912.

Frontalansicht des Casinos in Sinaia, um das Jahr 1912.

Castelul Bran

Dacă am fi urmărit numai cronologic construcțiile, reședințe regale, ar fi trebuit să începem cu cea de la Bran, pentru că aici, pe cel mai important drum de legătură al Transilvaniei

cu Țara Românească, pe granița celor două provincii, s-a ridicat în anii 1377-1378 o cetate cu multiple funcții militare și vamale. Cetatea, un adevărat fort de apărare, închidea trecătoarea Branului, între zidurile ei aflându-se și Oficiul vamal.

Construcția inițială din piatră a fost mereu reparată, adăugită, mărită pentru a corespunde nevoilor diferitelor etape istorice. Zidul incintei este străbătut de două rânduri de guri de tragere. Pe latura nordică, stânca sprijină donjonul cu turnul de observație, la care se ajungea pe o scară îngustă de lemn.

Turnul rotund, terminat la 1593, este situat în colțul sud-vestic al incintei. Aici se depozita praful de pușcă, iar într-o încăpere a funcționat închisoarea cetății. Turnul porții, în plan dreptunghiular, a fost ridicat la începutul secolului al XVII-lea (1622-1625) și a fost prevăzut cu hersă, iar accesul aici se făcea doar cu ajutorul unei scări mobile. În curtea interioară a fost săpată fântâna cam de 57 m adâncime, atât de necesară pentru asigurarea independenței cetății în timpul asediilor lungi.

În aceeași perioadă, 1622-1625, cetatea a fost mult transformată, i s-a adăugat o nouă aripă cu două turnuri.

Cetatea Branului, astfel construită de brașoveni s-a aflat când în stăpânirea acestora, când în cea a Țării Românești, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân sau în cea a principelui Transilvaniei.

Das Schloss Bran

Im Falle einer chronologischen Verfolgung der königlichen Bauwerken und Residenzen hätten wir mit jener von Bran anfangen müssen, weil hier, auf dem wichtigsten Verbindungsweg zwischen Siebenbürgen und der Walachei, an der Grenze der beiden Provinzen, zwischen den Jahren 1377-1378 eine Burg mit mehrfachen Militär- und Zollfunktionen errichtet wurde. Die Burg, eine regelrechte Verteidigungsfestung, versperrte den Bran Pass. Ihre Mauern beherbergten auch das Zollamt.

Die ursprüngliche Steinkonstruktion wurde ständig repariert, ausgebaut, ausgedehnt, um den Bedürfnissen der verschiedenen historischen Epochen gerecht zu werden. Die Hofmauer ist von zwei Reihen von Schusslöchern durchzogen. An der Nordseite stützen die Felsen den Bergfried mit dem Beobachtungsturm, der über eine enge Holzleiter zugänglich war.

Der runde Turm, dessen Bau 1593 beendet wurde, befindet sich in der südwestlichen Ecke des Hofes. Hier wurde Schießpulver gelagert und ein Raum diente als Burggefängnis. Der Turm des Tores, in einer rechteckigen Ebene, wurde am Anfang des 17. Jahrhunderts (1622-1625) erbaut und war mit einem Fallgitter versehen, wobei der Zutritt nur mittels einer beweglichen Leiter möglich war. Im

Innenhof wurde ein ungefähr 57 m tiefer Brunnen gegraben, der zur Sicherung der Unabhängigkeit der Burg bei langen Angriffen diente.

In derselben Zeitspanne, zwischen 1622-1625, wurde die Burg beträchtlich umgebaut, und zwar durch die Errichtung eines neuen Flügels mit zwei Türmen.

Das als solches von den Kronstädtern erbaute Bran Schloss stand mal unter ihrer Herrschaft, mal unter der Herrschaft der Walachei zur Zeit des Herrschers Mircea des Alten oder des Fürsten Siebenbürgens.

Im Jahr 1651 wird Kronstadt, rechtmäßiger Besitzer der Burg und der Bran Domäne, indem sie die Auseinandersetzungen für die Herrschaft des Fürstentums Siebenbürgen ausnutzt. Trotzdem führt die Einverleibung Siebenbürgens im Habsburger Kaiserreich zu einer Reihe von Änderungen auch in der Bran Verwaltung und allmählich verliert die Burg ihren Status als Wehrburg an der Grenze des Kaiserreiches. Anstelle der militärischen Garnison, die in der Burg untergebracht war, werden das stehende Heer und die Grenzregimente mit der Verteidigung der Grenzen beauftragt.

Es finden auch verwaltungsmäßige Änderungen statt, ab der Hälfte des 18. Jahrhunderts verliert der Kronstädter Richter seinen Titel als Herr der Burg und der Domäne. An seiner Stelle wird durch den Kronstädter Rat, mit

În anul 1651, orașul Brașov, profitând de divergențele pentru conducerea Principatului Transilvaniei, devine proprietar de drept al cetății și domeniului Bran. Cu toate acestea, includerea Transilvaniei în Imperiul habsburgic va aduce o serie de modificări și în administrarea Branului și treptat cetatea își pierde atributul de pavăză la granița Imperiului. În locul garnizoanei militare încartiruită în cetate, armata regulată și regimentele grănicerești vor fi însărcinate să păzească granițele.

Se produc și schimbări de ordin administrativ, de la jumătatea secolului XVIII Judele Brașovului nu va mai avea și titlul de Castelan al cetății și domeniului. În locul lui va fi numit de către Sfatul Brașovului, cu confirmarea aulică, un castelan, obligat să locuiască permanent în cetate și care urma să îndeplinească toate atribuțiile administrative, judecătorești și chiar militare.

Oficiul vamal va cunoaște și el o serie de modificări, mai ales după reconstrucția din 1759 pe cheltuiala tezaurariatului Transilvaniei. El a funcționat până în anul 1836, când vama a fost mutată în munți la Giuvala. Cu această mutare Branul își pierde și funcția economică.

De acum încolo cetatea Bran va rămâne loc de pază printre „Sulițele ascuțite ale brazilor care-l străjuiesc”, peste risipitele sate de munte, în trecătoarea de unde putea fi identificat cel mai îndepărtat om care se apropia.

hofrätlicher Zustimmung ein Burgherr ernannt, der zwangsläufig in der Burg wohnen muss und der alle verwaltungsmäßigen, richterlichen und sogar militärischen Aufgaben erfüllen wird.

Auch das Zollamt unterliegt einer Reihe von Änderungen, insbesondere nach dem Wiederaufbau im Jahr 1759 auf Kosten der Schatzkammer Siebenbürgens. Dieses bestand bis 1836, als der Zoll in die Berge bei Giuvala verlagert wurde. Durch diese Verlagerung verliert Bran auch seine wirtschaftliche Rolle.

Von nun an bleibt die Bran Burg ein Wachposten unter den „spitzen Speeren der umgebenden Tannen“, über die verstreuten Bergdörfer, im Pass, wo der weiteste Mensch erspäht werden konnte, der sich der Burg näherte.

So kam sie im Jahr 1920 in Besitz der Königin Maria, als Geschenk der Kronstädter für ihre Bemühungen und ihren Beitrag zur Verwirklichung des Großen Rumäniens.

Die malerische „Verflechtung“ von Zimmern und Fluren, mit Holztreppe, die zwischen den Mauern verlaufen, so eng, dass sie einem fast die Schulter drücken, wurde zur königlichen Residenz und in ein Schloss verwandelt, das „durch Sorge der Königin möbliert wurde, deren Geist und Geschmack überall schweben“. Der Architekt Karel Liman, derselbe, der auch das Peleș Schloss geplant und verwirklicht hatte, durch Eingriffe beim Denkmal verlieh ihr durch Reihe von funktionellen

Așa l-a primit în anul 1920 Regina Maria, un dar al brașovenilor, pentru eforturile și contribuția sa la realizarea României Mari.

Pitoreasca „întortochiare” de camere și coridoare, cu scări de lemn ce urcă printre ziduri, atât de strâmte de parcă te strâng de umeri, a devenit reședință regală, a fost transformată într-un castel „mobilat de grija Reginei, al cărei spirit și gust plutesc pretutindeni”, iar arhitectul Karel Liman, același care plănuise și realizase Peleşul, prin intervențiile asupra monumentului, i-a conferit o serie de atribute funcționale. După aceste intervenții, fiecare cameră a fost altfel mobilată, având un „stil personal”. Unele camere au avut mobilă românească veche, altele mobilă italiană, venețiană sau florentină, o alta spaniolă, o cameră era săsească, una cu mobilier de factură englezească sau germană. Mobilele vechi, covoarele și țesăturile, perdelele groase, vasele de ceramică, candelabrele și valoroasele servicii de masă din porțelan și faianță, sticlăria, icoanele vechi, statuetele în stil baroc, tablourile, cărțile au dat personalitate și stil castelului, l-au făcut plăcut și intim, i-au conferit „un parfum de istorie și regalitate”.

Fotografiile realizate aici de Emil Fischer evidențiază cu prisosință aceste aspecte, recompun imaginea și atmosfera castelului de la Bran și explică de ce Regina Maria l-a iubit atât de mult.

Eigenschaften. Infolge dieser Eingriffe wurde jedes Zimmer anders möbliert, mit einem „persönlichen Stil”. Einige Zimmer hatten alte rumänische Möbel, andere italienische, venezianische oder florentinische Möbel, ein anderes war spanisch, eines war sächsisch, eines mit Möbeln englischer oder deutscher Prägung. Die alten Möbel, Teppiche und Gewebe, die Keramiktöpfe, die Kronleuchter und die wertvollen Tafelsätze aus Porzellan und Fliesen, die Glaswaren, die alten Ikonen, die barocken Statuetten, die Malereien, die Bücher verliehen dem Schloss Persönlichkeit und Stil, machten es angenehm und wöhnlich, verliehen ihm „einen Hauch von Geschichte und Königlichkeit”.

Die hiesigen Aufnahmen von Emil Fischer heben reichlich diese Aspekte hervor, beleben das Aussehen und die Atmosphäre des Bran Schlosses wieder und erläutern, weshalb die Königin Maria es so sehr geliebt hat.

Vedere a Castelului în peisaj de la Bran

Ansicht des Schlosses in der Landschaft von Bran

Castelul străjuind pasul Bran, vedere spre
Țare Bârsei cu Măgură Codlei

Das Schloss, wachend über Bran Pass, Ansicht auf
das Burzenland und den Codlea-Hügel.

Vedere a Castelului spre Țara Bârsei

Ansicht des Schlosses waltend über das Burzenland

Vedere spre fațada de Sud a Castelului, cu clădirea vămii
ce închide drumul spre Rucăr

Ansicht auf die Südseite des Schlosses mit dem Zollgebäude,
die den Weg zum Rucăr sperrt

Fațada de Sud văzută dinspre vamă

Südseite, Ansicht vom Zollgebäude

Vedere a fațadei de Sud dinspre pârâul -Turcu

Ansicht auf die Südseite, vom Fluss Turcu

Fața sudică profilată pe dealurile Branului

Umriss der Südseite mit den Hügeln von Bran

Vedere a fațadei de nord cu turnul porții

Ansicht der Nordseite mit den Toren

Cu Regina Maria prin grădina Castelului Bran, vedere spre nord

Mit Königin Maria im Garten des Schlosses Bran, Nordansicht

Vedere din grădina Castelului spre fațada de nord

Ansicht auf die Nordseite vom Garten des Schlosses

Aspect dinspre vest în Curtea interioară, cu turnul cilindric
al pulberăriei în prim-plan

Westansicht auf den Innenhof, mit dem zylindrischen
Pulverturm im Vordergrund

Curtea interioară a Castelului, aspect din anii '30

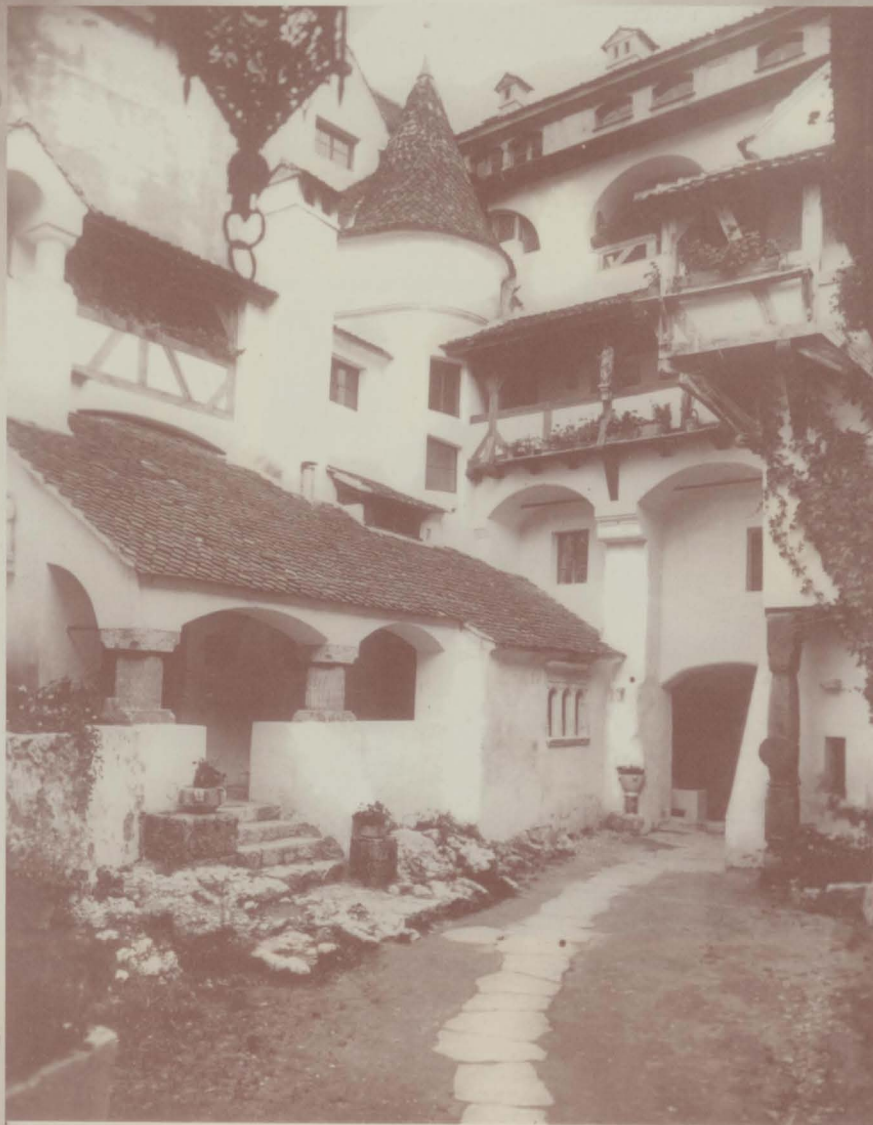
Innenhof des Schlosses, Bild aus den 30er Jahren

Curtea interioară cu vedere parțială a scării principale
și a terasei de la etajul trei

Innenhof mit Teilansicht der Haupttreppen und
der Terrasse im dritten Stock

Aspect al curții interioare

Detailansicht des Innenhofes

Holul de la intrarea în Castel și portal în stil gotic

Halle am Schlosseingang und gotischer Portal

Hol la Cabinetul Reginei Maria

Halle beim Arbeitszimmer der Königin Maria

Aspect din Cabinetul Reginei Maria

Detailansicht im Arbeitszimmer der Königin Maria

Camera Reginei Maria la Castel

Zimmer der Königin Maria im Schloss

Imagine din salonul Reginei

Ecke im Zimmer der Königin

Dormitorul Regelui Ferdinand I. în Castelul de la Bran

Schlafzimmer des Königs Ferdinand I im Schloss Bran

Sufrageria Castelului

Speisezimmer des Schlosses

Sala de muzică de la etajul trei al Castelului

Musiksaal im dritten Stock des Schlosses

Terasa de la etajul trei cu vedere spre curtea interioară

Terrasse im dritten Stock, mit Ansicht auf den Innenhof

Regina Maria în costum popular
în grădina Castelului

Königin Maria in Nationaltracht, im Garten des Schlosses

Reședința Regală de la Balçic

Secolul XX începe sub auspicii destul de sumbre în lumea europeană.

Criza politică începe să se facă tot mai simțită, România fiind și ea parte a acesteia, iar politica externă, domeniu preferat al regelui Carol I, va fi dictată de împrejurările existente.

În spațiul balcanic, unde criza se acutizează, România își exprimă solidaritatea culturală cu

românii din sudul Dunării, aromânii, și se declară pentru menținerea statu-quo-ului teritorial, dar și pentru compensații în cazul schimbării acestuia. Schimbarea lui s-a produs în anii 1912-1913 când au loc cele două Războaie Balcanice, încheiate cu pacea de la București din 10 august/23 august 1913, prin care României i-au revenit sudul Dobrogei, județele Durostor și Caliacra, așa numitul Cadrilater, până la linia Turk Smil-Ekrene, un teritoriu de peste 7000 de kmp, cu o populație de 282.778 de locuitori români, bulgari, turco-tătari și țigani. I se asigură astfel României o poziție predominantă în rândul statelor din sud-estul Europei. Teritoriile intrate acum între granițe românești cu „Coasta de Argint au un farmec rar și dacă s-ar dezvolta cu îngrijire, ar putea deveni din cele mai încântătoare părți din scumpa noastră țară”. Așa gândea atunci Regina Maria și a fost prima care a plănuțit la schimbările necesare cu gândul de a păstra pitorescul și specificul zonei „Voi, toți cei ce iubiți Coasta de Argint, nu distrugeți atmosfera orientală, care îi este marele farmec”.

Între 1913-1940 pe Coasta de Argint, la Balçic și Caliacra s-au perindat o mulțime de români atrași

Die Königliche Residenz Bei Balcic

Das 20. Jahrhundert beginnt ziemlich düster für die europäische Welt.

Die politische Krise macht sich spürbar, wobei auch Rumänien von ihr betroffen ist und die Außenpolitik, Lieblingsbereich des Königs Karl I., wird von den bestehenden Umständen bestimmt.

Im balkanischen Raum, wo sich die Krise zuspitzt, äußert Rumänien seine kulturelle Solidarität mit den Rumänen südlich der Donau, den Mazedorumänen, und erklärt sich für den Status-Quo aber auch für Entschädigungen im Falle seiner Änderung. Die Änderung erfolgt in den Jahren 1912-1913, als die beiden balkanischen Kriege stattfinden, die mit dem Bukarester Frieden vom 10. August/23. August enden, infolge dessen Rumänien Süddobruđa, die Kreise Durostor und Caliacra, das sogenannte „Cadrilater“^[1] bis zur Turk Smil-Ekrene Linie übernimmt. Das Gebiet umfasst eine Fläche von über 7000 de qkm, mit einer Bevölkerung von 282.778 rumänischen, bulgarischen, türkisch-tatarischen Einwohnern und Zigeunern. Somit wird Rumänien eine vorrangige Position unter den Staaten Südost-Europas eingeräumt. Die Gebiete, die nun innerhalb der rumänischen Grenzen liegen, samt der Silbernen Küste, „haben einen seltenen Reiz und falls sie sich mit Sorgfalt entwickeln würden, könnten sie zu den entzückendsten Teilen unserer geliebten Heimat werden“. So dachte damals die Königin Maria und sie war die Erste, welche die notwendigen Änderungen geplant hat, um den malerischen und spezifischen

Charakter der Region aufrecht zu erhalten „Ihr, Liebhaber der Silbernen Küste, zerstört nicht die orientalische Stimmung, die ihren wesentlichen Reiz darstellt“.

Zwischen 1913-1940 wanderten zahlreiche Rumänen auf der Silbernen Küste, bei Balcic und Caliacra, angezogen von dem „Gestade mit Wellen“, was den jugendlichen Zug der alten, mit Geschichte beladenen Gebieten verliehen und aufrecht erhalten hat. Balcic wurde, schon ab 1913, zur Raststätte der Maler, Schriftsteller, Künstler, Wissenschaftler, die ihn in eine „Stadt der Künste“, in ein „Künstlerparadies“ verwandelt haben.

Einer der Balcic Begeisterten, Alexandru Satmari, wird hierher 1924 die Königin Maria und den Prinzen Nikolaus bringen. Die Königin war schon 1913 hier und schreibt in ihren Lebenserinnerungen, dass sie damals „den Drang verspürte, alle begegneten Hütten zu betreten“, „sie war von der Farbe fasziniert“.

Aber zwischen 1913 und 1924 kauften viele Rumänen Grundstücke und bauten Residenzen, eine Reihe von Malen wurden sogar zu Bodenbesitzen gemacht und Cecilia Cutzescu-Stork ließ ein Erholungshaus für Maler errichten, wobei all dies das Aussehen des Fischerdorfes änderte. In dieser neuen Atmosphäre beschließt die Königin Maria, eine eigene Residenz bei Balcic bauen zu lassen. Das Bauwerk beginnt 1925, nach den Plänen des Architekten E. Gunes, unter der sorgfältigen Aufsicht der künstlerischen Augen der Königin. Das Gebäude widerspiegelt ihren eklektischen Geschmack, durch die Verknüpfung des maurischen Stils mit Dobruđscher Holzziegen an der Dachdeckung, mit balkanischer Architektur, wobei der erste Stock über

de „țărnuțu cu valuri” ceea ce a dat și menținut o trăsătură de tinerețe locurilor vechi încărcate de istorie. Iar Balcicul a devenit, încă din 1913, loc de popas al pictorilor, scriitorilor, artiștilor, savanților, care l-au transformat într-un „oraș de artă”, într-un „paradis boem”.

Unul dintre împătimiții de Balcic, Alexandru Satmari îi va aduce aici, în 1924, pe Regina Maria și Prințul Nicolae. Regina mai fusese aici în 1913 și scrie în memoriile sale că atunci „a simțit că trebuie să intre în toate colibecele care îi ieșeau în cale”, era „fascinată de culoare”.

Dar din 1913 până în 1924, mulți români și-au cumpărat terenuri și au construit reședințe, o serie de pictori au fost chiar împroprietăriți, s-a ridicat de către Cecilia Cutzescu-Stork o casă de odihnă pentru pictori, toate acestea schimbând înfățișarea satului de pescari. În această nouă atmosferă, Regina Maria se hotărăște să-și construiască o reședință la Balcic. Construcția începe în anul 1925, după planurile arhitectului E. Gunes, sub atenta supraveghere a ochiului de artist al Reginei. Construcția relevă gustul său eclectic, prin îngemănarea stilului maur cu olandezul dobrogene la învelitoare, cu arhitectura balcanică, etajul depășind în suprafață parterul și cu decorațiile grecești sau occidentale. Regina a apelat la toți prietenii săi să o ajute în realizarea ansamblului de aici, de pe dealul Morilor. Ginerile ei, regele Jugoslaviei, i-a trimis coloane de origine dalmată, care vor forma o frumoasă propilee în grădină. Arheologii îi vor trimite vase mari de provizii de proveniență grecească, pe care le regăsim și astăzi în grădini, alături de crucile cu inscripții sau jilțurile și mesele realizate din pietrele morilor de pe deal. Grădinarul și peisagistul Jules Jeanin a avut grijă de plantarea florilor favorite ale Reginei:

die Fläche des Erdgeschosses hinausragt, und mit griechischen oder abendländischen Verzierungen. Die Königin bat alle ihre Freunde, ihr bei der Errichtung des hiesigen Ensembles auf dem Morilor Hügel zu helfen. Ihr Schwiegersohn, der König von Jugoslawien, sendete ihr Säulen dalmatischer Herkunft, welche eine schöne Propyläe im Garten bildeten. Die Archeologen schickten ihr große Vorratstöpfe griechischer Herkunft, die wir auch heutzutage in den Gärten vorfinden, samt den Kreuzen mit Inschriften oder Lehnstühlen und Tischen aus den Mülsteinen vom Hügel. Der Gärtner und Landschaftsmaler Jules Jeanin kümmerte sich um die Pflanzung der Lieblingsblumen der Königin: Lilien und Schwertlilien, Rosen und Kakteen, 110 Obstbäume, Weiden und Pappeln, die 1928 gekauft wurden. Im Garten der alten Mühle werden Pavillons für den Prinzen Nikolaus oder die Prinzessin Ileana oder für die zahlreichen Gäste der Königin umgebaut und gestaltet. 1935 wird gemäß den Plänen der Architektin Henrieta Delavrancea Gibory in dem königlichen Ensemble der Grenzwächterpavillon errichtet. Dies ist die letzte Etappe, in der an der königlichen Residenz von Balcic gearbeitet wird. Der Gesundheitszustand der Königin verschlechtert sich und am 18. Juli, in Sinaia „betritt die Königin Maria das Land der ewigen Stille, das für uns ein großes Geheimnis bleibt”.

In ihrem Testament, das bei Tenka-Juvah (so pflegte sie ihr Schloss von Balcic zu nennen) im Juni 1933 verfasst wurde, schreibt Maria: „Ich habe das kleine verlassene Schloss von Bran wiederbelebt, aber Tenka-Juvah war der vollkommene Ort, dort habe ich einen Traum verwirklicht und weil mir das

crini și iriși, trandafiri și cactuși, 110 pomi fructiferi, sălcii și plopi, cumparăte în 1928. În grădina vechii mori vor fi transformate și amenajate pavilioane pentru prințul Nicolae sau principesa Ileana, pentru numeroșii oaspeți ai Reginei. În 1935, după planurile arhitectei Henrieta Delavrancea Gibory, se ridică în ansamblul regal, Pavilionul Grănicerilor. Este ultima etapă în care se lucrează la reședința regală de la Balcic. Starea sănătății Reginei se înrăutățește, iar la 18 iulie, la Sinaia, Maria, „Regina tuturor românilor, a trecut pragul Tăcerii veșnice, care rămâne pentru noi o mare taină”.

În testamentul său scris la Tenka-Juvah, (cum îi plăcea să-și numească castelul Balcic), în iunie 1933, Maria notează „ Am redeșteptat la o viață nouă micul castel părăsit de la Bran, dar Tenka-Juvah, a fost locul cel înfăptuit, acolo mi-a fost dat să fac din vis adevăr și fiindcă aceasta a însemnat pentru mine mai mult decât aș putea tălmăci vreodată, am cerut fiului meu Regele Carol al II-lea ca inima mea să fie adusă și așezată la Stella Maris, biserica ce am clădit-o la marginea mării. Cu trupul voi odihni la Curtea de Argeș, lângă iubitul meu soț, Regele Ferdinand, dar doresc ca inima mea să fie așezată sub lespezile bisericii ce am clădit-o. În decursul unei lungi vieți atâția au venit la inima mea, încât moartă aș dori să mai poată veni la ea dealungul potecii cu crini, ce mi-a fost mândria și bucuria. Vreau să odihnesc acolo în mijlocul frumuseților făurite de mine, în mijlocul florilor ce le-am sădit. Și cum acolo se găsește inima mea, eu nu vreau să fie un loc de jale, ci dimpotrivă de pace și de farmec, cum a fost când eram în viață”.

Dorința i-a fost îndeplinită atunci, numai că ea nu a rezistat vremii și vremurilor. La 19 august 1940, Marioara Voiculescu, aflată la Balcic scria:

mehr bedeutete, als ich jemals erklären könnte, habe ich meinen Sohn, dem König Karl II. verlangt, mein Herz zu Stella Maris, der Kirche, die ich am Meeresufer erbauen ließ, bringen und legen zu lassen. Mein Körper wird bei Curtea de Arges neben meinem geliebten Ehemann, dem König Ferdinand, ruhen, aber ich wünsche, dass mein Herz unter die Steinplatten der von mir errichteten Kirche gelegt werden soll. Im Laufe meines langen Lebens sind so viele zu meinem Herzen gekommen, dass ich auch nach dem Tod möchte, sie empfangen zu können, entlang der Lilienallee, welche mein Stolz und meine Freude war. Ich möchte dort inmitten der von mir geschaffenen Schönheiten ruhen, unter den Blumen, die ich gesät habe. Und da dort sich mein Herz befindet, will ich nicht, dass es eine Stätte der Trauer sein soll, sondern im Gegenteil ein Ort des Friedens und der Anmut, wie es zu meinen Lebzeiten war”.

Der Wunsch wurde ihr damals erfüllt, aber er könnte dem Wetter und den Zeiten nicht standhalten. Am 19. August 1940 schrieb Marioara Voiculescu, die sich bei Balcic aufhielt: „Unser wundervolle Balcic ist geleert worden. Anstelle der einstigen Freude, anstelle des Kindergelächters am Strand und des süßen Lächelns unserer guten Türken, hat sich heute ein schwarzer Schleier gelegt. Man hat den Eindruck, dass man sich im Hause eines Verstorbenen befindet, eine Stunde nach dessen Begleitung zum Friedhof. Die Rumänen verlassen uns einer nach dem anderen und täglich sind wir weniger im Restaurant. Sie sind einer nach dem anderen mit der Trauer im Herzen weggezogen. Die wunderschönen Villas, die mit so viel Zärtlichkeit erbaut wurden, sind versperrt und

”S-a golit, minunatul nostru Balcic. În locul veseliei de altădată, în locul râsetului copiilor pe plajă și surâsul atât de dulce al bunilor noștri turci, s-a așternut azi un văl negru. Ai impresia că te afli în casa unui om mort, o oră după ce a fost dus la cimitir. Românii pleacă unul câte unul și zilnic ne regăsim mai puțini la restaurant. Unul câte unul au plecat cu jalea în suflet. Minunatele vile, clădite cu atâta tandrețe, sunt zăvorâte și cu obloanele bine închise. De două seri, minunata Lună care transforma Balcicul într-o poveste din – O mie și una de nopți – e acoperită de nori groși; nu s-a arătat de două nopți, ca și cum nu ar voi să lumineze șuvoiul de lacrimi din ochii tuturor și șirurile nescărșite de autocamioane străbătând zgomotos drumurile.

Marea e furioasă că ne pierde, iar vântul încercând să o consoleze, îi suflă puternic la ureche cuvinte de îmbărbătare.

De la fereastra mea scriu aceste rânduri, încercând să-mi iau adio de la Balcic”.

La 7 septembrie 1940 Cadrilaterul va fi cedat Bulgariei. Toți românii au fost nevoiți să părăsească regiunea și Balcicul și proprietățile în termen de trei zile. A plecat și inima Reginei. A fost dusă la cealaltă reședință îndrăgită, la Bran, unde s-a așezat mai întâi într-o fridă și apoi prin grija fiicei sale Ileana, în capela special construită.

Din materialul fotografic, provenind de la castelul de la Balcic surprindem frumusețea peisajului, grija pentru înnobilarea lui, bunul gust al Reginei Maria care a știut ce și cât să adauge locului pentru a-i păstra pitorescul. Pe aleile cu crini și trandafiri, în interioarele cu vase mari pline cu flori, cu scoarțe, icoane și candelă, cu tablourile pleiadei pictorilor de la Balcic, parcă o vezi pe Castelana acestor locuri care însufletește totul cu duhul ei nobil.

die Fensterläden sind gesenkt. Seit zwei Abenden ist der wunderschöne Mond, der einst das Balcic in eine Geschichte aus – Tausend und einer Nacht- verwandelte, von dichten Wolken verdeckt; er zeigte sich zwei Nächte lang nicht, als ob er den Tränenstrom aus den Augen aller Menschen und die endlosen LKW-Scharen, welche die Straßen laut durchqueren, nicht beleuchten möchte.

Das Meer ist zornig, dass es uns verliert, und der Wind, in seinem Versuch, es zu trösten, schreit ihm laut ermutigende Worte im Ohr.

Ich schreibe diese Zeilen an meinem Fenster und versuche Abschied von Balcic zu nehmen”.

Am 7. September 1940 wurde das „Cadrilater“ an Bulgarien abgetreten. Alle Rumänen wurden genötigt, die Region, Balcic und die Eigentümer innerhalb von 3 Tagen zu verlassen. Auch das Herz der Königin ging mit. Sie wurde zur anderen beliebten Bergresidenz getragen, nach Bran, wo es zuerst in eine Nische und anschließend durch Sorge ihrer Tochter, Ileana in die extra errichtete Kapelle gelegt wurde.

Aus dem Bildmaterial, das vom Balcic Schloss stammt, entnehmen wir die Schönheit der Landschaft, die Sorgfalt für dessen Veredlung, den guten Geschmack der Königin Maria, die gewusst hat, was und wieviel sie dem Ort hinzufügen sollte, damit sein malerischer Charakter beibehalten wird. Auf den Lilien- und Rosenalleen, in den Innenräumen voll mit großen Blumentöpfen, Bettdecken, Ikonen und Kerzen, mit Gemälden der Künstlerschar von Balcic, hat man den Eindruck, dass man die Burgherrin dieser Gebiete sieht, die alles mit ihrem edlen Geist beseelt.

Castelul Reginei Maria în micul golf al Mării Negre la Balçic (1926-1929)

Schloss der Königin Maria im kleinen Golf des Schwarzen Meeres
bei Balçic (1926-1929)

Proprietatea regală de la Balcic pe țărmul Mării Negre, pe la 1929

Königlicher Besitztum in Balcic am Strand des Schwarzen Meeres,
ungefähr 1929

Aleea cu crini a Castelului Balcic

Lilienallee des Schlosses Balcic

Vedere a Castelului cu minaretul în plan apropiat, din grădina „Alexandru”

Ansicht des Schlosses mit der Minarette im Vordergrund,
vom Garten „Alexandru”

Grădina „Alexandru“ cu crinii preferați de Regina Maria

Der Garten „Alexandru“ mit den Lieblingslilien der Königin Maria

Aleea de trandafiri din grădina Castelului Balcic

Rosenallee im Garten des Schlosses Balcic

Intrarea principală a Castelului

Haupteingang des Schlosses

Dormitorul Reginei Maria în Castelul de la Balçic

Schlafzimmer der Königin Maria im Schloss von Balçic

Aspect din dormitorul Reginei Maria

Detailansicht im Schlafzimmer der Königin Maria

Loc de meditație și odihnă al Reginei în salonul Castelului

Ausruhe- und Meditationsplatz der Königin im Salon des Schlosses

Sufrageria în Castel

Speisezimmer des Schlosses

Biroul Reginei Maria

Büro der Königin Maria

Resedința din București a Principesei Elisabeta

Regină a Greciei între 1922-1924

Am pornit la identificarea caselor de pe Calea Victoriei nr. 163 de la fotografiile celor aflate printre clișeele menționate în inventar ca provenind de la Balcic.

Aceste case au aparținut Principesei Elisabeta, al doilea copil al cuplului regal Ferdinand-Maria. S-a căsătorit cu Principele George din dinastia Glucksburg în anul 1921, viitor rege al Greciei și devine alături de el regină a Greciei între anii 1922-1924. În 1935 căsătoria se desface, regina venind în țară și rămânând aici până în anul 1948 când e nevoită să plece.

În bibliografia utilizată am găsit o informație foarte utilă la Gheorghe Crutzescu (Podul Mogoșoaiei-povestea unei străzi, Ed. Meridiane, București, 1986, p. 261 și 337) care menționează la nr. 163 pe Calea Victoriei „vechea casă a lui Dumitru Polizu-Micșunești cu fațada ascunsă sub o perdea de scânduri și frumoasa casă pe care arhitectul G. M. Cantacuzino a făcut-o după războiul celălalt pentru doamna Marie-Angele Massart, născută Polizu. Casa a fost a M. S. Regina Elisabeta a Greciei, iar azi este sediul Clubului Mării Industrii”. La nota 656, Gh. Crutzescu afirmă că imobilul de la nr.163 pe Calea Victoriei a fost ridicat în anul 1925 pentru Principesa Elisabeta și modificat după 2 ani având la bază proiectul arhitectului G. M. Cantacuzino.

La Arhivele Naționale în Fond Principesa Elisabeta am găsit originalul contractului de vânzare-cumpărare a acestor case de către doamna Marie-Angele Polizu-Micșunești și d-l Alexandru Sc. Stan „mandatar al Maiestății Sale Regina Elisabeta”, datat 17 decembrie 1927. Contractul conține date exacte ale proprietății aflate în tranzacție și anume: „acest imobil se compune din 2370,350 mp teren.... pe care se află construite două case”. Se menționează și vecinătățile proprietății: „la răsărit Calea Victoriei, la miazăzi proprietatea doamnei Contese Elena Starsenska și Jaques, la apus cu proprietatea Comunității Israelite și la miazănoapte proprietatea Eforiei Spitalelor Civile”. Mai departe se menționează: „cele două case aflătoare pe acest

DIE BUKARESTER RESIDENZ DER KÖNIGIN ELISABETH

(Königin von Griechenland zwischen 1922-1924)

Bei der Ermittlung der Häuser auf der Calea Victoriei Nr. 163 ging ich von der Aufnahme der Häuser aus, die sich unter den im Bestand befindlichen Negativen von Balcic befanden.

Diese Häuser gehörten der Prinzessin Elisabeth, dem zweiten Kind des Ehepaares Ferdinand-Königin Maria, verheiratet mit dem Prinz Georg aus dem Glucksburg Herrscherhaus, künftiger König von Griechenland, im Jahr 1921. Durch diese Ehe wird sie Königin von Griechenland zwischen 1922-1924. 1935 wird die Ehe aufgelöst, wobei die Königin in ihre Heimat zurückkehrt und hier bis 1948 bleibt, als sie zur Flucht genötigt wird.

In der verwendeten Bibliografie habe ich eine sehr nützliche Information bei Gheorghe Crutzescu gefunden (Die Mogosoaiiei Brücke-Die Geschichte einer Straße, Meridiane Verlag, Bukarest, 1986, S.261 und 337), welche unter Nr. 163 von Calea Victoriei Folgendes erwähnt: „das alte Haus von Dumitru Polizu-Micsunesti mit der Fassade hinter einem Brettvorhang versteckt und das schöne Haus, errichtet durch den Architekten G.M.Cantacuzino nach dem anderen Krieg für die Frau Marie-Angele Massart, geborene Polizu. Das Haus hat ihrer Hoheit, der Königin Elisabeth von Griecheland gehört und heute ist es Sitz des Großindustrieklubs“. Unter der Anmerkung 656 behauptete Gh.Crutzescu, dass die Immobilie unter Nr. 163 auf der Calea Victoriei im Jahr 1925 für die Prinzessin Elisabeth errichtet wurde und nach 2 Jahren, aufgrund des Projektes des Architekten G.M.Cantacuzino geändert wurde.

Beim Nationalarchiv, im Bestand der Prinzessin Elisabeth fand ich den Kaufvertrag dieser Häuser im Original, zwischen der Frau Marie-Angele Polizu-Micsunesti und Herrn Alexandru Sc. Stan, „Bevollmächtigter ihrer Hoheit, der Königin Elisabeth“, abgeschlossen am 17. Dezember 1927. Der Vertrag enthält genaue Angaben des besagten Besitzes, und zwar: „diese Immobilie besteht aus einem Grundstück von 2370, 350 qm... auf dem zwei Häuser errichtet wurden“. Es werden ebenfalls die Nachbarn des Eigentums erwähnt: „östlich die Calea Victoriei, südlich der Besitz der Frau Gräfin Elena Starsenska und Jaques, westlich das Eigentum der Jüdischen Gemeinde und nördlich das Eigentum der Zivilkrankenhäuser“. Weiter wird angegeben: „die zwei auf diesem Grundstück befindlichen Häuser, die samt des Grundstücks verkauft werden, wurden von mir aufgrund der Baugenehmigungen des Rathauses der Stadt Bukarest Nr. 294.v. vom 6. November 1924 und Nr.151 vom 17. Juni 1925 errichtet“. Aus diesen Angaben des Vertrages geht eindeutig hervor, dass diese Häuser von der Frau Marie-Angele Polizu-Micsunesti erbaut wurden und an ihre Hoheit, die Königin Elisabeth verkauft wurden. Lediglich ihre Renovierung erfolgte durch den Architekten G.M.Cantacuzino, unter der Aufsicht der Königin.

Aus einem Brief des delegierten Verwalters der Rumänischen Kreditbank, Alexandru Scanari, an Elisabeth, vom 21. Juli 1947, erfahren wir, dass viele Bemühungen unternommen wurden und man auf die Möglichkeit der Rückerstattung dieses Hauses (Bestand der Prinzessin Elisabeth, Urkunde Nr.10) hoffte. Die Prinzessin befand sich bei Banloc, einer Residenz, die nach den Häusern aus Bukarest gekauft wurde. Die anschließenden politischen Ereignisse haben dies verhindert und wir wissen genau, dass

teren, ce le vând împreună cu el, sunt construite de mine în temeiul autorizațiilor Primăriei Orașului București nr. 294 v. din 6 noiembrie 1924 și No.151 din 17 iunie 1925". Reiese foarte clar din aceste mențiuni ale contractului că aceste case au fost construite de doamna Marie-Angele Polizu-Micșunești și vândute M. S. Regina Elisabeta. Numai renovarea lor s-a făcut sub auspiciile reginei de către arhitectul G. M. Cantacuzino.

Dintr-o scrisoare a administratorului delegat al Băncii de Credit Român, Alexandru Scanari, către Elisabeta, datată 21 iulie 1947, aflăm că se fac eforturi și se speră la posibilitatea redării acestei case (Fond Principesa Elisabeta, doc. nr. 10). Principesa se găsea la Banloc, reședință a sa cumpărată ulterior caselor din București. Evenimentele politice care au urmat au făcut imposibil acest lucru și bine știm că reprezentanții Casei Regale au fost obligați să părăsească țara în 1948.

Clădirea de la nr. 163 pe Calea Victoriei devine ulterior Clubul Mării Industrii, iar după 1950 sediu al Uniunii Ziariștilor și spre anii '80 a fost încredințată alimentației publice care a amenajat aici restaurantul „La Mărul de Aur”. După anul 1989 clădirea a căpătat destinații diferite chiar și Cazinou. În prezent se amenajează aici un „Club de distracții” (?) în care accesul ne-a fost refuzat. Am putut vedea doar exteriorul și puțin din fosta curte interioară. Nimic nu mai este așa cum ne arată fotografiile. Cu siguranță că și interioarele au fost modificate cu același „bun gust”. Ceea ce se vede însă foarte bine este că proprietatea inițială a fost dezmembrată. Cele două case se găsesc acum în curți diferite.

Am identificat fotografia cu fațada din Calea Victoriei nr. 163. Acoperișul și mansarda nu au suferit modificări exterioare. Interioarele pe care le avem în fotografiile lui Emil Fischer nu am reușit să le confruntăm, dar și dacă am fi reușit, probabil ar fi fost greu de deslușit printre atâtea modificări.

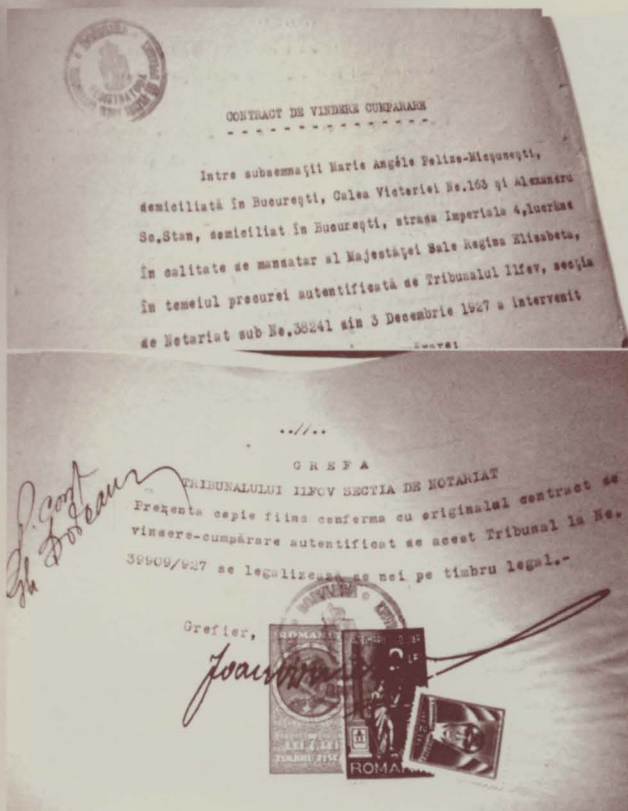
die Vertreter des Königshauses 1948 gezwungen wurden, das Land zu verlassen.

Das Gebäude unter Nr.163 auf der Calea Victoriei wird dann zum Großindustrieklub, nach 1950 Sitz des Journalistenverbandes und gegen die 80er Jahre der öffentlichen Lebensmittelindustrie vergeben, die hier das Restaurant „Zum Goldenen Apfel” eingerichtet hat. Nach 1989 erhielt das Gebäude unterschiedliche Verwendungszwecke: Kasino und zur Zeit wird hier ein „Unterhaltungsklub” eingerichtet, in den uns der Zugang verweigert wurde. Wir konnten nur das Äußere und wenig aus dem ehemaligen Innenhof sehen. Es ist nichts mehr zu finden, wie in den Aufnahmen gezeigt. Sicherlich wurden auch die Innenräume mit demselben „guten Geschmack” geändert. Was man aber sehr gut erkennen kann, ist, dass der heutige Eigentümer auch Zerleger war. Beide Häuser liegen nun in getrennten Höfen.

Ich habe die Aufnahme mit der Fassade aus der Calea Victoriei Nr.163 identifiziert. Das Dach und die Attika wurden keinen äußerlichen Änderungen unterzogen. Die Innenräume aus Emil Fischers Aufnahmen konnten wir nicht vergleichen, aber auch wenn wir es geschafft hätten, wären sie wegen der zahlreichen Änderungen schwer zu erkennen.

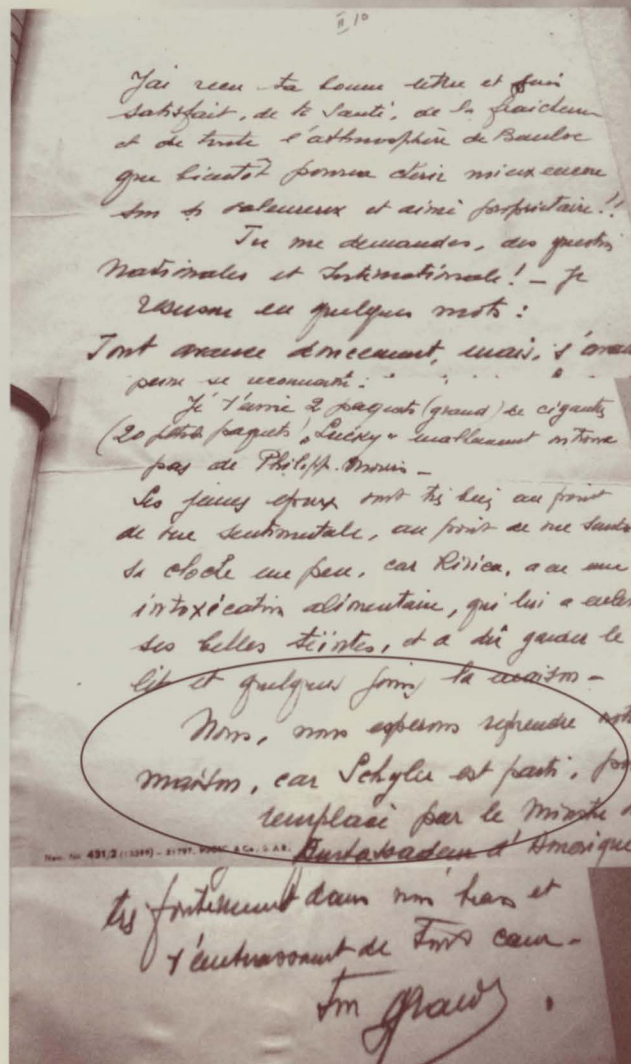

Contractul de vânzare cumpărare a caselor
de pe Calea Victoriei nr. 163

Der Kauf - Verkaufvertrag der Häuser
von der Calea Victoriei 163

Scrisoarea din 21 iulie 1947 în care
Alexandru Scanari își exprimă speranța
redobândirii casei din București
Der Brief vom 21. Juli 1947, in welchem
Alexandru Scanari sich die Rückerstattung
des Hauses aus Bukarest erhofft

Medalion Elisabeta și George al II-lea,
regi ai Greciei între anii 1922-1924

Medaillon Elisabeta und George II.,
Könige Griechenlands zwischen 1922-1924

Fațada casei de pe Calea Victoriei nr. 163

Fassade des Hauses in der Calea Victoriei 163

Fațada casei de pe Calea Victoriei nr. 163

Fațada casei de pe Calea Victoriei nr. 163

Aspect din curtea interioară a proprietății din Calea Victoriei nr. 163

Detailansichten im Innenhof des Besitztums in Calea Victoriei 163

Aspect din curtea interioară a proprietății din Calea Victoriei nr. 163

Detailansichten im Innenhof des Besitzums in Calea Victoriei 163

Aspect din curtea interioară cu intrarea principală în casă

Detailansichten im Innenhof des Besitztums in Calea Victoriei 163

Holul casei Principesei Elisabeta

Halle im Haus der Prinzessin Elisabeta

Holul casei văzut de pe scara interioară

Halle des Hauses, gesehen von der Innentreppe

Salonul Principesei Elisabeta

Detailansicht im Salon der Prinzessin

Interior de salon

Innenraum des Salons

Colț al salonului Principesei, din casa de pe Calea Victoriei nr. 163

Ecke im Salon der Prinzessin, im Haus in der Calea Victoriei 163

Aspect din salonul Principesei

Innenraum des Salons der Prinzessin

Interior din parterul casei de pe Calea Victoriei

Innenräume im Erdgeschoss des Hauses in Calea Victorie

Interioare din parterul casei de pe Calea Victoriei

Innenräume im Erdgeschoss des Hauses in Calea Victorie

Sufrageria Principesei Elisabeta

Speisezimmer der Prinzessin Elisabeta

Aspect al holului de la etaj al casei de pe Calea Victoriei (neidentificat)

Detailansichten des Korridors im Stockwerk des Hauses
in Calea Victoriei (unbekannt)

Aspecte ale holului de la etaj al casei de pe Calea Victoriei (neidentificate)

Detailansichten des Korridors im Stockwerk des Hauses
in Calea Victoriei (unbekannt)

Aspect din încăperile de la etajul casei Principesei Elisabeta (neidentificat)

Detailansichten des Korridors im Stockwerk des Hauses in Calea Victoriei (unbekannt)

Aspecte din încăperile de la etajul casei Principesei Elisabeta (neidentificate)

Detailansichten des Korridors im Stockwerk des Hauses
in Calea Victoriei (unbekannt)

Aspecte din încăperile de la etajul casei Principesei Elisabeta (neidentificate)

Detailansichten des Korridors im Stockwerk des Hauses
in Calea Victoriei (unbekannt)

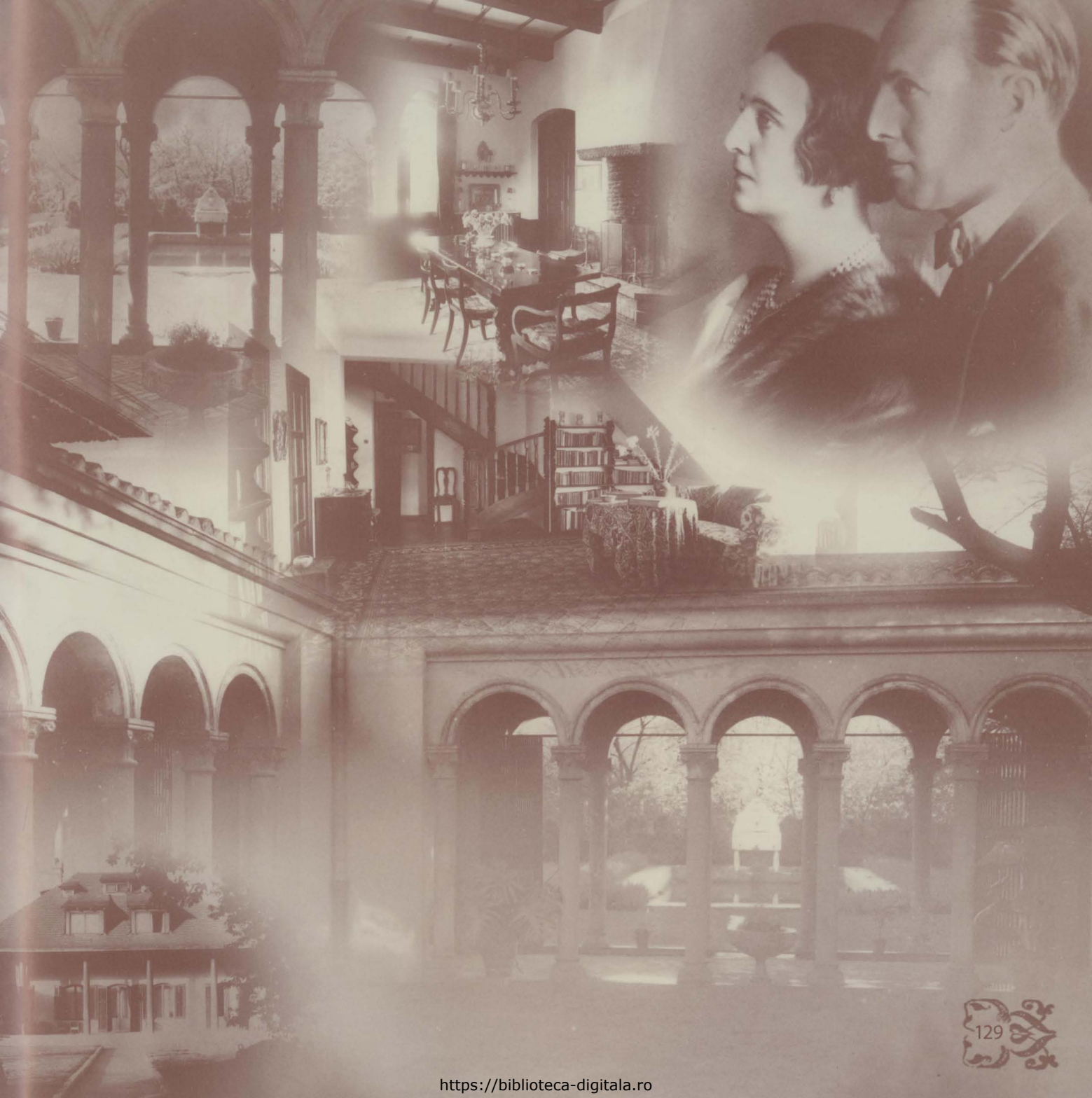

Interior la mansarda casei de pe Calei Victoriei nr. 163 (neidentificat)

Innenraum des Bodengeschosses des Hauses
in Calea Victoriei 163 (unbekannt)

Erată:

pagina 5 - foto Regina Ana, 1950 este
anul efectuării fotografiei

pagina 5 - foto Regina Ana, 1958 anu
anul efectuării fotografiei

"Din despîcata stîncă,
Din frunza scuturată,
O viață nouă încă,
Prin ani din an se-arată.

.....

Gînduri ocrotitoare,
Vă-nchid în temelie;
Sămîntă roditoare,
Să fiți din piatră vie."

Carmen Sylva

"La temelia Castelului Peleş"

ISBN 978-973-8281-59-2

9 789738 1281592